

IZJAVA O ZAJEDNICKOM PLANU AKCIJE ZA DIJALOG I PROCES POMIRENJA IZMEDJU NARODA KOSOVA I METOHIJE **DOCI CE SVETLOST, LJUBAV I MIR**

Mi, verski Lideri tradicionalnih verskih zajednica Kosova i Metohije - Islamske zajednice, Srpske Pravoslavne Crkve i Rimokatolicke crkve:

Buduci svesni sadasnje situacije na Kosovu i Metohiji, sa nadom na nase angazovanje za slobodno i multi-etnicko drustvo koje jemci jednaka prava svim gradjanima; Vrata prema pomirenju putem dijaloga se polako otvaraju, i istina se otkriva, a na osnovu prethodnih sastanaka naseg Medjureligijskog Veca Kosova i Metohije odrzanih u Becu, Austrija (mart 1999.)

Amanu, Jordan (novembar 1999.), Sarajevu, BiH (februar 2000.) i Kosovu i Metohiji (april 2000.) uz mnoge sastanke Radnog komiteta Medjureligijskog Veca Kosova i Metohije, a povodom Nedelje naseg dijaloga u Oslu, Norveska;

Slozili smo se da objavimo nas Zajednicki plan akcije za dijalog i pomirenje izmedju naroda Kosova i Metohije.

PLAN AKCIJE :

Reseni smo da stvorimo uslove, modalitete koji ce nam omoguciti da sprovedemo nas plan i ostvarimo ciljeve koji vode ka dijalogu i procesu pomirenja izmedju naroda Kosova i Metohije. Radi toga, nas Zajednicki plan akcije predlaze sledece aktivnosti:

Organizovanje foruma za dijalog i proces pomirenja medju narodima Kosova i Metohije. U pocetku ce forumi biti organizovani u nasim maticnim verskim zajednicama, da bi kasnije doveli do zajednickih susreta nasih maticnih zajednica tokom tri ili cetiri velika medjureligijska foruma.

Organizovanje seminara u maticnim zajednicama radi napredovanja dijaloga i procesa pomirenja izmedju naroda Kosova i Metohije.

Zajednicko efikasno komuniciranje, razmena informacija i uvida sa zvanicnicima UNMIK-a, koje ce im omoguciti da se nose sa problemima i preporecnim temama u interesu dijaloga i pomirenja na Kosovu i Metohiji.

Svrishodna upotreba medija da bi se pobudila paznja sire javnosti, i njena sposobnost otvaranja problema vezanih za dijalog i proces pomirenja na pozitivan i konstruktivan nacin.

Kao verski lideri Kosova i Metohije, a putem Medjureligijskog Veca Kosova i Metohije, realizovacemo nas Zajednicki plan akcije mirno i otvoreno, jer je nas cilj da uverimo nase zajednice u neophodnost dijaloga i pomirenja. Uvek cemo biti spremni na razgovor i trazenje nuznog kompromisa.

Rane naroda Kosova i Metohije su veoma duboke. Nasa potreba da oprostimo jedni drugima i da zivimo kao ljudi iste zemlje je iskrena. Mi ne smemo da dozvolimo da nasa deca i unuci naslede mracnu noc smrti i ocajanja ove generacije. Doci ce svetlost, ljubav i mir ukoliko otvorimo vrata toj mogucnosti. Nadamo se da ce nas Zajednicki plan akcije otvoriti vrata za dijalog i proces pomirenja na Kosovu i Metohiji. Apelujemo na sve ljude koji veruju u mir i pravdu da verske lidere Kosova i Metohije podrze u njihovom ogromnom poduhvatu dijaloga i procesa pomirenja. Medjunarodna zajednica, koja je mnogo ulozila u obnovu Kosova i Metohije i pomaganje njenih naroda na razne nacine, verujemo da je ovo jos jedna mogucnost da podrzimo dijalog i pomirenje na Kosovu i Metohiji.

Konacno, izrazavamo nasu najdublju zahvalnost Svetskoj Konferenciji Religija za Mir i Norveskoj Crkvenoj Pomoci na njihovoj predanosti i podrsci nasim zajednicama pri osvarenju ovog poduhvata. Oslo, 1. septembar 2001.

Dr. Redzep Boja
Muftija i Predsednik Islamske Zajednice Kosova

Dr. Artemije (Radosavljevic)

Episkop rasko-prizrenski i kosovsko-metohijski Srpske Pravoslavne Crkve

Dr. Marko Sopi

Biskup Prizrenski Rimokatolicke crkve

KOMANDANT KFOR-A POSETIO MANASTIR DECANE PO DRUGI PUT

PRISTINA, Kosovo 30 avgust 2001. Danas, 30 avgusta, Komandant KFOR-a gen. Skiaker posetio je po drugi put manastir Visoki Decani. Komandant KFOR-a imao je poduzi sastanak sa igumanom o. Teodosijem i o. Savom koji su ga informisali o situaciji u kojoj se manastir nalazi. Komandant KFOR-a je takodje primio izvestaj komandanta borbene grupe SAURO, pukovnika Corcone-a. Italijanske snage obezbedjuju manastir u sklopu svoje misije. Oni su nedavno pokrenuli projekte infrastrukture koji koriste i manastiru i lokalnom stanovnistvu.

Nakon posete, Komandant KFOR-a dao je sledecu

izjavu:

Visoki Decani su jedan od najistaknutijih kulturnih spomenika na Kosovu. To je vazno duhovno središte za Srbe ali isto tako i deo nasledja Kosova koje svi treba da postuju.

U toku borbi 1999. godine monasi Visokih Decana spasavali su kosovske Albance od progona srpskih snaga. Manastir vidim kao simbol humanosti i otpora protiv nasilja.

Zadovoljan sam da je poceo dijalog izmedju manastira i lokalnih lidera u Decanima i da ga podrzava italijanski kontingent KFOR-a.

Apelujem na sve politicke i verske vodje na Kosovu da pojacaju dijalog izmedju zajednica i distanciraju se od politike mrznje. Medjunarodna zajednica ocekuje da ce se vodje svih grupa na Kosovu ponasati odgovorno i da ce dati primer svojim sledbenicima.

Moja je nada da Visoki Decani postanu mesto pomirenja koje ce poslati signal sirom Kosova.

KFOR ce nastaviti da pruza bezbednost Visokim Decanima dok god je to neophodno. Na svaki napad ili pretnju odgovorice se ostro. Ipak se nadam da ce doci dan kada manastiri na Kosovu nece vise trebati zastitu vojnika.

PROSLAVA 125-GODISNJICE BITKE NA SUMATOVCU I POGIBIJE PUKOVNIKA RAJEVSKOG

Njegova Svetost Patrijarh srpski G. Pavle, 2. septembra 2001. g., izvrsice malo osvecenje i sluziti Svetu arhijerejsku Liturgiju u crkvi Svete Trojice, metohu manastira Svetog Romana u Gornjem Adrovcu, uz sasluzenje Njegovog Preosvestenstva Episkopa niskog G. Irineja i odsluziti pomen na grobu pukovnika Rajevskog.

Pukovnik Rajevski poginuo je 2. septembra 1876. g. na mestu gde se danas nalazi hram Svete Trojice. Inace, hram je sagradjen za pokoj njegove duse i sredstvima porodice Rajevski i osvecen je 1903. g.

Poziv Mitropolita Amfilohija izbeglim sa Kosova

REGISTRACIJA RASELJENIH - PRESUDNA ZA BUDUCNOST OTADZBINE

Mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije Radovic pozvao je danas sve prognane i izbegle sa Kosova i Metohije da se odazovu registraciji, koja je od presudnog znacaja kako za njih, tako i za buducnost njihove dece, Kosmeta i cele nase otadzbine.

Jedino preko popisa izbeglih moguće je pokazati i dokazati koliko je veliki broj ljudi bio prinudjen nasiljem da napusti vekovna ognjista, svetinje i grobove predaka, kazao je Amfilohije i ocenio da ce time oni pokazati i koliko im je stalo da se vrata na svoja ognjista kada se za to stvore pogodni uslovi.

"Ovaj popis ne treba vezivati ni u kom slucaju za izbore na Kosovu i Metohiji, jer su oni neostvarivi u ovom vremenu u kome prognani Srbi i druge izbeglice ne samo sto tamo nemaju obezbedjena ljudska prava, nego i elementarno pravo na zivot", istakao je mitropolit crnogorsko-primorski. (Tanjug)

KOSTUNICA I KUTILJERO O KOSMETU

Jugoslovenski predsednik Vojislav Kostunica ukazao je juce specijalnom predstavniku UN za ljudska prava u BiH i u SRJ Zozeu Kutiljeru na posledice koje po stabilnost Balkana moze imati nastojanje odredenih krugova u medjunarodnoj zajednici da albansko pitanje posmatraju samo iz perspektive ljudskih prava, zanemarujući albanske teznje ka teritorijalnom zaokruzivanju etnickog prostora. Kostunica je, kako je saopstio Kabinet predsednika SRJ, razgovarao juce u Palati federacije sa specijalnim predstavnikom UN za ljudska prava u BiH i SRJ Zozeom Kutiljerom o aktuelnom stanju i mogucnostima za unapredjenje ljudskih prava u zemlji i regionu.

Predsednik Kostunica je naglasio neophodnost brzog reformisanja institucija, posebno policije i pravosudja, u okviru sveobuhvatnih pravnih reformi u drustvu. On je ocenio da sporo resavanje pitanja odnosa u Federaciji predstavlja dodatni ogranicavajući faktor reformskih procesa.

U razgovoru je bilo reci i o znacaju dosledne primene Dejtonskog sporazuma za ocuvanje mira u BiH, pitanju izbeglih i interno raseljenih lica, kao i o nacinama za resavanje problema velikog broja nestalih i zatvorenih Srba i ostalih nealbanaca na Kosovu i Metohiji. Predsednik Kostunica je ukazao na posledice koje po stabilnost citavog regiona moze imati tendencija odredenih krugova u medjunarodnoj zajednici da albansko pitanje posmatraju iskljucivo iz perspektive ljudskih prava, zanemarujući albanske teznje ka teritorijalnom zaokruzivanju etnickog prostora, koje se cesto poklapaju sa interesima organizovanog kriminala, kaze se u saopstenju. (Tanjug)

Kostunica primio Evertsa

SVE VISE RASELJENIH U SPISKOVIMA

Predsednik SRJ Vojislav Kostunica primio je juce u Palati federacije sefa Misije OEBS na Kosovu i Metohiji Dana Evertsa.

Everts je ocenio da se proces registracije interno raseljenih Srba i ostalih nealbanaca sve uspesnije odvija, zahvaljujuci prvenstveno doprinosu vlasti SRJ i Srbije, kao i predstavnika Srpske pravoslavne crkve, i ukazao na problem nezadovoljavajuceg stepena odaziva na registraciju raseljenih koji se nalaze na teritoriji Crne Gore. On je izneo uveravanje da ce OEBS uciniti sve sto je u njegovoj moci da se ubrza otkrivanje sudbine nestalih lica na Kosovu i Metohiji i stvore bezbednosni uslovi za masovnijii povratak nealbanskog stanovnistva u Pokrajinu.

Izrazivsi podrsku registraciji raseljenih, koja nikako ne znaci i obavezu izlaska na izbore, predsednik Kostunica je naglasio vaznost brzog resavanja problema nestalih lica i intenziviranja procesa povratka raseljenih za izgradnju medjuetnickog poverenja na Kosovu i Metohiji, saopsteno je iz Kabineta predsednika SRJ. (Tanjug)

Ljajic razgovarao sa Evertsom

REGISTRACIJA NE ZNACI I AUTOMATSKO UCESCE NA IZBORIMA

Savezni ministar nacionalnih i etnickih zajednica Rasim Ljajic i sef Misije OEBS-a na Kosovu Dan Everts slozili su se u jucerasnjem razgovoru u Beogradu da je registracija biraca sa Kosova i Metohije od izuzetnog znacaja za Srbe i sve nealbanske zajednice koje zive na ovoj teritoriji.

Njihov zajednicki stav je da "registracija ne znaci automatski i ucesce na izborima, ali predstavlja spremnost da se ucestvuje u demokratskim procesima, cime i medjunarodna zajednica preuzima obavezu da obezbedi licnu, imovinsku i svaku drugu sigurnost za pripadnike nealbanskih zajednica na Kosovu i Metohiji". (Tanjug)

Na dvojnomo registracionom punktu

ROK BLIZI, SPISAK SIRI

Kosovska Mitrovica, 29. avgusta Medju brojnim prisutnim Srbima koje smo danas zatekli na dvojnomo registracionom punktu kod Kosovske Mitrovice uglavnom preovladava identican stav: Dosli smo da se popisemo, ali nipošto ne izlazimo na izbore. Zivka Jaksic (67) koja je sa porodicom izbegla iz Bukosa u vucitrnskoj opstini kaze da je ona dosla "zato sto predsednika moramo da slusamo". Necemo na izbore, dodala je ona. Ne mislim da ce nas zloupotrebili, jer da tako mislim, sigurno se danas ne bih upisala.

Zatekli smo i njenog muza Miroslava Jaksica (72) koji je, kao i njegova supruga, svoje dokumente predocio i upisao se samo u spisak predvidjen za civilnu registraciju. Verujem da cemo ovim upisom nekada ponovo ostvariti pravo na svoju veliku imovinu: dvospratnu kucu, nekoliko hektara obradive zemlje. I nase tri kcerke, dve u Beogradu, jedna u Podgorici evidentirace se na punktovima koji su predvidjeni za registraciju u Srbiji i Crnoj Gori - dodao je bracni par Jaksic.

Na kisi ispred punkta stoje i Trajko Tomic (68) i njegova zena Mira, Mitrovcani.

- Oboje se danas registrujemo. Upisacemo se i u civilne i u glasacke spiskove. Verujemo da ce bolje da nam bude. Ko ne zeli da izadje, ne treba ga primoravati. Ali, sve i jedan Srbin treba da zna sto nas

je vise, to je bolje po nas. I nasa kcerka, 21-godisnja Danica planira da se registruje. Izaci cemo i kada budu izbori 17. novembra, rekli su uglas.

Zameramo svakome, dodali su, ko ne izadje na izbore. Jer, tada cemo izabrati nase predstavnike i koliko god da ih bude bilo, zastupace nas i nase interese. Osudjujem svakoga, pa cak i ove nase lokalne politicke lidere koji uporno apeluju da se ne izadje ni na registraciju, ni na izbore, misljenje je Trajka Tomica.

Na punktu smo zatekli i Slavicu Micevsku (50) koja je sa porodicom iz Prvog tunela (kod Starog trga) izbegla u severni deo Kosovske Mitrovice. Svojevremeno je radila kao operater na terminalu u "Srboleku", a sada je bez posla.

- Videla sam da se ljudi prijavljuju, a videcemo i sta ce biti. Nadam se da nas OEBS nece zloupotrebiti. Da znam da ce nase danasnje upisivanje biti "protureno" kao glas na predstojecim izborima 17. novembra, odmah bih usla unutra i oba spiska a i sve njihove papire tamo pocepala.

Istog misljenja je bila i Jordana Milic (71), penzionerka, koja je iz Nedakovca, sela u vucitrnskoj opstini, sa porodicom prebegla u severni deo grada. Ona kaze da se registruje zato jer svet treba da zna koliko nas ima, pa i nekada ako se budu vracali, da se tacno zna ko ce se gde vratiti.

B. Radomirovic

Podaci iz UNMIK-a

NA KOSMETU UPISANO 12.750 LICA

Kosovska Mitrovica, 29. avgusta Na podrucju Kosova i Metohije do 27. ovog meseca od pocetka upisa u OEBS- ove registracione spiskove za predstojece parlamentarne izbore na Kosmetu zakazane za 17. novembar upisano je 12.750 lica. U Srbiji i Crnoj Gori od 31. jula evidentirano je 29.000 interno raseljenih lica sa podrucja Kosova i Metohije, rekao je na danasnjoj konferenciji za novinare Hans Kristijan Klasing u sedistu UNMIK-a u Kosovskoj Mitrovici.

Klasing je rekao da je sve vise lica koja se upisuju u OEBS-ove registracione spiskove. Medjutim, ni danas nije mogao tacno da odgovori koliki je ukupan broj Srba i ostalog nealbanskog zivlja.

B. R.

Najava republikkog komesara za izbeglice

MOGUCE PRODUZENJE REGISTRACIJE RASELJENIH

Nis, 29. avgusta (Beta) Republicki komesar za izbeglice Sanda Raskovic Ivic danas je izrazila nadu da ce rok za registraciju raseljenih lica sa Kosova i Metohije biti produzen.

"Danas smo (potpredsednik Vlade Srbije Nebojsa) Covic i ja razgovarali sa (sefom misije OEBS na Kosovu) ambasadorom Danom Evertsom o produzetku registracije za sta postoji dobra volja. Naredne sedmice cemo znati da li ce registracija biti produzena i koliko", rekla je Raskovic Ivic na konferenciji za novinare u Nisu.

KARADJORDJEVICEV POZIV IZBEGLICAMA

BEOGRAD - Njegovo kraljevsko visocanstvo prestolonaslednik Aleksandar apeluje na sve Srbe i drugo nealbansko stanovnistvo proterano sa Kosova i Metohije da se registruju. Ovo je jedini nacin da nas narod i nasa zemlja sacuvaju svoje prisustvo u kolevci srpske srednjovekovne drzave. Nasa nacionalna i istorijska duznost jeste da nastavimo, a ne da prekidamo. Nasa duznost je takodje da postujemo svakoga na nacin na koji bismo zeleli da drugi postuju sve nase gradjane. Moramo da damo sve od sebe kako bismo ublazili stetne posledice pogresne politike prethodnog rezima kao i ekstremizma kosovskih Albanaca. Da bismo u tome uspeli, moramo precu u akciju, a akcija pocinje registrovanjem i to odmah. Svaka druga opcija znacila bi odustajanje.

Polozaj i izgledi za buducnost raseljenih lica sa Kosova i Metohije

EVERTS POZVAO SRBE NA IZBORE

Beograd - Pozicija kosovskih Srba je veoma losa i neophodno je da se po tom pitanju nesto preduzme ne samo u medjunarodnoj zajednici, vec i medju samim Srbima. Srpsku zajednicu treba primorati da se ukljuci u glavne kosovske tokove. Izolacija je uvek pogresan izbor. Registracija je prvi korak ukljucivanja u procese. Ako se registruju, ne bi bilo fer da Srbi ne izadju na izbore, pogotovo sto medju albanskim vodjama ima ohrabrujucih izjava u tom pravcu - izjavio je Dan Everts, sef Misije OEBS na Kosovu juce, u Beogradu, na Tribini u Institutu drustvenih nauka, pozivajuci kosovske Srbe da ucestvuju na predstojecim opstim izborima na Kosovu i Metohiji.

Ucestvujući na Radionici "Polozaj i izgledi za buducnost raseljenih lica sa Kosova i Metohije", koju su organizovali Forum za etnicke odnose i Nevladina organizacija "Glas Kosova i Metohije", Everts je

rekao da "medjunarodna zajednica priznaje da ljudska prava kosovskih Srba nisu adekvatno postovana", ali da i Srbi time pravdaju to sto jos uvek "nisu deo novog Kosova".

- Izasli na izbore ili ne, Srbi sa Kosova i Metohije traze institucionalizaciju veze srpske zajednice sa Beogradom, sto je predvidjeno i Rezolucijom 1244. Najveci problem je taj sto oni ne veruju medjunarodnoj zajednici. Kosovski Srbi nisu osetili "novo Kosovo" jer je ono za njih transporter u kome se voze izmedju dva sela.

Medjunarodana zajednica mora da izadje iz sablona da je Kosovo i Metohija samo njen problem i da samo ona ima vlast. U povratak raseljenih lica treba ukljuciti sve faktore, sto znaci i vlasti Srbije i SRJ - naglasio je Momcilo Trajkovic, predsednik saveznog Komiteta za Kosovo i Metohiju.

Oliver Ivanovic, clan Koordinacionog tela za Kosovo i Metohiju najavio je mogucnost produzenja roka za registraciju kosovskih Srba. On se zalozio za potpisivanje posebnog medjunarodnog sporazuma kojim ce se Srbima s Kosova garantovati da nove kosovske institucije nece biti koriscene za institucionalizaciju daljeg pritiska na srpski narod. Srdjan Bogosavljevic (Strateske studije) ukazao je na znacaj popisa stanovnika i opomenuo da "odlaganje istine koliko nas ima preti novim tenzijama, pogotovo na Kosovu i Metohiji. Registracija ne treba da bude popis glava za porez i oruzje, vec baza za funkcionisanje drzave. Ekstremno je vazno da se popis na Kosovu i Metohiji izvrsi u sinhronizaciji sa svim okolnim teritorijama, sto medjunarodna zajednica treba da obezbedi pritiskom na lokalne vlasti", naglasio je Bogosavljevic.

Srdjan Jablanovic, (Glas Kosova i Metohije) ukazao je na problem hronicne neinformisanosti kosovskih Srba i najavio osnivanje Medijskog centra Srba sa Kosova i Metohije koji bi informativno 24 sata dnevno povezivao Pokrajinu, Beograd, medjunarodnu zajednicu i kosovske Albance.

J. Tasic

KOSOVO SE BRANI BROJEM

Beograd. 30. avgust- "Pokazi sta je tvoje, da dokazemo koliko nas ima", poruke su Republicke i Savezne vlade koje se od prekjuce upucuju raseljnim licima sa Kosova sa billboarda sirom Srbije. "Kampanja obe vlade promovise registracioni proces u nekom drugom svetlu, kroz ljude u koje narod moze da veruje", rekao je za Danas Dejvid Erl, regionalni koordinator Internacionalne organizacije za migraciju za Srbiju. Prema podacima IOM koja organizuje i pokriva registraciju raseljenih sa Kosova na teritoriji Srbije i Crne Gore do ponedeljka 27. avgusta registrovano je 29.414 ljudi u Srbiji, dok je u Crnoj Gori registrovano do 28. avgusta 699 ljudi. Na teritoriji Srbije prema podacima iz Medjunarodnog Crvenog krsta, dobijenih prema broju humanitranih paketa koje dele, smesteno je oko 180.000 interno raseljenih osoba sa Kosova, a u Crnoj Gori oko 30.000 osoba.

J. B.

Iz misije OEBS u Pristini

ZA IZBORE SE MOGU KANDIDOVATI SVI REGISTROVANI

Pristina, 30. avgusta Misija OEBS na Kosovu saopstila je danas da se za opste izbore na Kosovu mogu kandidovati svi koji su registrovani, ukljucujuci i sadasnje poslanike u Skupstini Srbije, ali ce oni, ukoliko budu osvojili mandat, morati da se odreknu poslanickih mandata u Skupstini Srbije. Zvanicnici OEBS na Kosovu izrazili su nadu da ce pripadnici srpske zajednice na Kosovu ucestvovati na izborima, posto je to "od vaznosti ne samo za njih, vec i za buducnost Kosova".

Tokom prvih mesec dana registracije stanovnistva sa pravom glasa odazvalo se 50.000 Srba i Albanaca,

kako na Kosovu, tako i van granica juzne srpske pokrajine, precizirao je OEBS, izrazavajuci zabrinutost zbog "nedovoljnog broja registrovanih". OEBS se nada da ce proces registracije tokom naredne dve nedelje, koliko je predvidjeno da ona traje, ici brzim tempom.

Portparol misije OEBS na Kosovu Sven Lindhold izjavio je danas da je broj nealbanaca koji su se registrovali poceo postepeno da raste, isticuci posebno srpsku zajednicu.

On je pozdravio primer koji su registrujuci se dali srpski verski predstavnici na Kosovu i dodao da njihova registracija ostavlja otvorenu mogucnost ucesca Srba na opstim izborima na Kosovu u novembru ove godine.

"Mi se nadamo da ce srpska zajednica i druge zajednice na Kosovu, koje nisu ucestvovala u proteklim lokalnim izborima, ucestvovati na opstim izborima, jer to nije znacajno samo za njihovu buducnost vec i za buducnost Kosova, jer ce uspostavljanje parlamenta na Kosovu pomoci izgradnji samouprave. Nakon izbora na Kosovu ocekujemo poboljsanje bezbednosti manjina na Kosovu", izjavio je portparol

misije OEBS Sven Lindhold.

Prema podacima UNMIK-a i OEBS-a

REGISTROVANO VIŠE OD 14 HILJADA NEALBANACA

Pristina, 3. septembra U poslednje vreme povećalo se interesovanje stanovnika Kosmeta, nealbanaca, za registraciju uoči predstojećih parlamentarnih izbora zakazanih za 17. novembar. Do sada je upisano 14 hiljada i 176 lica u gnjilanskom, pristinskom, prizrenskom i mitrovickom kraju, kazao je na danasnjoj konferenciji za novinare Metju Votli, šef Unmikove jedinice za registraciju manjina na Kosmetu u Pristini. Votli je istakao da je u početku bilo velike nesigurnosti i neinteresovanja za registraciju koja je u toku, "medjutim, sada imamo pomeranje nabolje posle apela gospodina Covica".

U medjuvremenu, na odvojenoj konferenciji za novinare zamenik civilnog administratora UN Hansa Hekerupa Sajmon Hezelok istakao je da je na osnovu Rezolucije 1244 Kosmet sastavni deo Jugoslavije pa nije bilo potrebe to upisivati u ustavni okvir. Objasnjavajući razloge zbog kojih je u ustavnim okvirima opisano delovanje KZK Hezelok je kazao:

- Smatrali smo da je bolje da bivše pripadnike iz OVK okupimo unutar organizacije KZK nego da budu svuda oko nas - rekao je Hezelok i dodao da je "pitanje koliko su u tome uspeali".

Hezelok je istakao i da u poslednje vreme ima nelegalnih prelazaka sa teritorije Kosmeta u susednu Makedoniju, ali ne, kako je istakao, onoliko koliko pisu neki mediji.

Posto je Kosmet pod protektoratom UN, Unmik mora voditi računa koji će sistem obrazovanja primeniti u ovoj regiji, rekao je Tom Kunigs, zamenik specijalnog izaslanika sekretara UN Hansa Hekerupa.

Predviđeno je, rekao je Kunigs, da se reformise obrazovanje, ali nije precizirao kada će to otpoceti. Na novinarsku primedbu da po takozvanom pilot-programu "5+4+3" stoji da je obavezno učenje albanskog a i jednog od slovenskih jezika. Gospodin Kunigs je kazao da mu to nije poznato, dodajući da "oni neće nikoga prisiljavati", odnosno, kako je kazao, Srbi neće morati da uče albanski, a Albanci srpski jezik.

Na kraju razgovora sa novinarima iz deset beogradskih redakcija Tom Kunigs je naglasio da imaju odlične odnose sa Republickim ministarstvom prosvete. Radujemo se skorjoj reformi školstva u Srbiji koja će ći u prilog obrazovanju na Kosmetu, posto će se raditi po evropskim standardima, kazao je Kunigs.

B. Radomirovic

EVIDENTIRANJE SE NASTAVLJA

Rok za produženje registracije nealbanaca na Kosmetu u Oebsovoj organizaciji još nije proizveden. Medjutim, kako ističu u glavnoj kancelariji Oebsa u Pristini, popisivanje Srba i drugih proizvede se. O tome će obavestiti javnost posle sastanka (u četvrtak) sa šefom misije ove organizacije Danom Evertsom.

B. R.

MNOGI ZELE, ALI SE PLASE

Pristina, 3. septembra Na teritoriji Srbije, Crne Gore i Kosmeta u protekle četiri nedelje registrovano je 58.000 lica za predstojeće novembarske izbore na Kosmetu. Od tog broja 44.000 interno raseljenih lica evidentirano je u Srbiji i Crnoj Gori, dok je preostalih 14.000 na teritoriji Kosmeta, rekao je danas Dan Everts, šef Oebsove misije na Kosmetu.

- Pojedini srpski lideri sa severa Kosmeta ne žele da se registruju, a ona lica koja bi to i htela da učine plaše se - rekao je Everts - da će biti uznemiravana.

B. R.

Posle povratka srba u Osojane kod Istoka

SELO - CUVANO GRADILISTE

Kraljevo, 29. avgusta Selo Osojane, na sredokraci puta između Kline i Istoka, od pre petnaest dana nije prazno i pusto. Tamo se vratilo osamdesetak mestana ovog a među njima i nekoliko njihovih komsija iz susednog Tučepa i Saljinovice, kako bi posle tri godine progona i privremenog boravka u Kraljevu, Kragujevcu, Smederevu pokušali da zivot

nastave ovde.

To nece biti lako, jer selo je razruseno, opljackano i zapaljeno, ali tu je snazna volja i nada. Reseni su da kuće, uz pomoc medjunarodnih humanitarnih organizacija i nase vlade, obnove, imanja ociste od korova. Stoga su na posao krenuli odmah, od prvog dana po povratku. Privremeno su smesteni u satorima, oko sela su vojnici Kfora, cuvaju ih dobro Italijani i Spanci prema principu "dva kljuca", tako da niko u selo ne moze bez odobrenja obe strane. Novinari u selo ne mogu gotovo nikako, narocito sa foto-aparatima.

Bili smo uporni da uspostavimo telefonski kontakt sa nekima od povratnika. Jedan mobilni telefon, ciji smo broj dobili od rodjaka koji u Kraljevu cekaju da bi se, takodje, vratili, receno nam je, zvoni samo u rano jutro, vele, "dok je rosa". Posle nekoliko pokusaja (pre rose) javio nam se Ljubisav Popovic, koji se vratio u prvoj turi 13. avgusta. On je, doznajemo, ovde u Osojanima imao prodavnicu u vlasnistvu. Bilo je posla, 120 kuca se tu snabdevalo.

- Dobro je - kaze Popovic - do sada nismo imali nijedan problem, nijedan incident. Culi smo za te proteste Siptara u Istoku ali to do nas ne dopire, dobro nas cuvaju. Inace, radimo mnogo, svaki dan, i uspeli smo pet-est kuca da obnovimo a racunamo da ce ove jeseni cetdesetak biti sredjeno i da ce moci u njima da se stanuje. Materijala ima ispred svake kuće, dovoze nam ovi iz UNHCR-a, ali nemamo dovoljno majstora. Nedostaje nam zidara, vodoinstalatera, elektricara, razmatramo mogucnost da obnovimo i skolu, kazu da se javio neki donator, videcemo.

Popovic nam je objasnio da se njih osamdesetak podelilo, takoreci, u radne brigade. Jedni, koji nista od majstorluka ne znaju, fizicki su radnici, oni rasciscavaju, donose, prinose. Drugi, koji ponesto znaju od zanata, rade kao armiraci, zidari, tesari. Struju su, eto, priblizili selu, nekoliko bandera su podigli, ali cekaju da se kuće poprave. Sada za gradjevinske poslove koriste struju iz agregata, a i za televizor koji su dobili od opstine Zubin Potok, odnosno od predsednika Slavise Ristica.

Nas sagovornik nam je objasnio i zasto telefon radi samo u rano jutro.

- Ma nije - veli Ljubisav - u pitanju rosa vec smo tada na jutarnjem dogovoru ispred skole, a tamo je signal najjac. Posle idemo na rad, nema se vremena za razgovore.

Na nase pitanje o vestima koje se prenose da je, navodno, vecina namerna da se vrati, da tamo nema zivota, Popovic nam skoro ljutito odgovara: - To nije tacno, to je propaganda, a ona trojica-cetvorica sto su se vratili da vide porodicu rekli su da ce za koji dan opet ovamo, a ako ne dodju, i ne trebaju nam. Ja sam se vratio sa suprugom Svetlanom, kad se osposobi skola i dvanaestogodisnji sin ce iz cuprije ovamo.

Spisak za novu turu povratnika je sve duzi, doznajemo iz razgovora sa Milivojem Ribacem, predsednikom izvrsnog odbora Udruzenja za povratak prognanih.

- Videcemo - kaze Ribac - kad ce tamo nova, treca tura povratnika.

Konacnu odluku o tome donosi UNHCR, a ima zainteresovanih, prijavljuju se cak i ljudi iz drugih sela, iz okoline Osojana gde jos nije moguc povratak da pomognu ovima u obnovi. U pomoc ce priskociti i nasa vlada. Bas protekle nedelje u Osojanu su boravili Momcilo Trajkovic, predsednik Saveznog komiteta za Kosovo i Metohiju, Slavisa Ristic, predsednik Potkomiteta za povratnike, i narodni poslanik Marko Jaksic. Razgovaralo se sa ljudima, sta i kako dalje, da prva akcija povratka bude sto uspesnija.

M. Dugalic

Sergej Lavrov kritikuje sefa UNMIK-a

POTREBNA BOLJA SARADNJA SA SRJ

MOSKVA 29. Aug 2001 (Tanjug) - Stalni predstavnik Rusije pri UN Sergej Lavrov optuzio je sefa Civilne misije UN na Kosovu Hansa Hakerupa da preduzima mere koje stvaraju dodatne napetosti u odnosima te misije i vlade Jugoslavije.

Zbog toga se, ukazao je Lavrov na otvorenom zasedanju Saveta bezbednosti UN u utorak uvece, koraci koje Misija preduzima radi uspostavljanja dijaloga s Beogradom pokazuju kao nedovoljni.

Ruski diplomata je takodje upozorio da bi odrzavanje izbora na Kosovu u uslovima kakvi su danas moglo da dovede do jacanja albanskog separatizma. Ni danas, uoci pokrajinskih izbora na Kosovu, naglasio je Lavrov, jos nije resen zadatak osiguravanja bezbednosti nealbanskog stanovnistva.

Prema njegovoj oceni, bez preduzimanja neophodnih mera za povratak izbeglica "tesko je govoriti o istinski demokratskom karakteru izbornog procesa", a odrzavanje izbora novembra ove godine u takvim uslovima "moze da se preobrati u jacanje kosovskog separatizma".

UNMIK negira postojanje tajnih logora na Kosovu i Metohiji

COVIC TRAZI UZESCE SRBA U ISTRAGAMA

Zamenik sefa UNMIK-a za policiju i pravosudje insistira da srpska strana moze ucestvovati samo na nivou pribavljanja informacija o lokacijama na kojima su Srbi ilegalno zatoceni

"Glasine o tajnim logorima na Kosovu su za sada na nivou legendi i prica", izjavio je juce Zan Kristijan Kadi, zamenik sefa UNMIK-a Hansa Hekerupa za policiju i pravosudje, naglasavajuci da ce se traganje za eventualnim ilegalnim zatvorima ili logorima nastaviti. To ce, kao i do sada, biti u iskljucivoj nadleznosti UNMIK policije. Na zajedickoj konferenciji za novinare, Vladimir Bozovic, predsednik potkomiteta za ljudska prava i imovinsko-pravne odnose Saveznog komiteta za Kosovo i Metohiju, najavio je da ce Nebojsa Covic u ponedeljak, na sastanku sa Hekerupom u Pristini, insistirati da u traganje za tajnim logorima na Kosmetu budu ukljuceni i srpski predstavnici.

Kadi je, medjutim, rekao da UNMIK rado prihvata ucesce srpske strane u ovim istragama, ali samo na nivou pribavljanja informacija ili dokaza o lokacijama logora.

Bozovic je napomenuo da je prisustvo srpskih predstavnika u istragama neophodno zbog uspostavljanja medjusobnog poverenja. Prema informacijama kojima on raspolaze, tajni logori u kojima su zatoceni oteti Srbi postoje, ali su njihovi upravnici uvek uspevali da izmaknu UNMIK policiji. Osim dogovora oko istrage o tajnim logorima, predstavnici jugoslovenske drzave i UNMIK-a juce su razgovarali i o radu na preciziranju lista nestalih i kidnapovanih Srba. Bozovic je rekao da ce liste nestalih, dobijene iz razlicitih izvora, biti objedinjene, kako bi se izbegli svi moguci nesporazumi. Sekretar Udruzenja porodica nestalih i kidnapovanih Olivera Budimir apelovala je na predstavnike UNMIK-a da posalju predmete sa ekshumacije tela na Kosmetu od proste godine na analizu, zapitavsi zbog cega to jos nije uradjeno.

Nasa strana je, takodje, predala listu sa imenima 22 advokata, koji bi zajedno sa predstavnicima UNMIK-a, ucestvovali u radu specijalne internacionalne komisije koja bi analizirala sudske procese protiv zatocenih Srba, kako bi utvrdila da li je bilo neregularnosti u postupku.

Zan Kristijan Kadi je, sumirajuci ishod jucerasnjih razgovora sa jugoslovenskom stranom, u kojima je ucestvovao i Nebojsa Covic, napomenuo da ce jugoslovenska strana na zahtev UNMIK-a, dostaviti spisak albanskih zatvorenika u Srbiji i mesta gde se sada nalaze.

Dogovoreno je, takodje, da se formiraju zajednicki timovi koji bi ubrzali rad na ekshumaciji i identifikaciji ranije pronadjenih leseva.

A. Apostolovski

Na jugoslovensko-albanskoj granici

UHAPSENO VISE OD 750 ALBANACA

Pristina, 30. avgusta Posle potpisivanja sporazuma izmedju makedonskih vlasti, sa jedne, i NATO, s druge strane, o razoruzavanju terorista na podrucju Makedonije, naoruzani Albanci sa Kosmeta, koji su ratovali na podrucju ove bivse jugoslovenske republike, ilegano se vracaju na Kosovo i Metohiju. Broj ilegalaca koji dolaze iz Makedonije je proteklih dana udesetostrucen.

Pres-oficir Kfora major Roj Braun na konferenciji za novinare je izjavio da su juce vojnici medjunarodnih mirovnih snaga na jugoslovensko-albanskoj granici uhapsili 32 naoruzana Albanca. Major Braun je rekao da su kforovci za poslednjih nedelju dana uhapsili 750 Albanaca, da se oni uglavnom nalaze po Kforovim zatvorima sirom Kosmeta. Protiv njih se vodi istraga, istakao je major Braun, da li su imali veze sa paravojnom formacijom ONA i u kakvom su svojstvu boravili na podrucju Makedonije. Deo njih, posle prvih istraznih radnji, medjunarodni vojnici su predali policiji Unmika i protiv njih se vodi uobicajena zatvorska procedura.

Vojna operacija Kfora nazvana "Orao", koja traje od juna ove godine, naglasio je Braun, spreccava snabdevanje teroristicke formacije ONA u Makedoniji ljudima, naoruzanjem i vojnom opremom sa podrucja Kosova i Metohije. U ovoj operaciji ucestvuju americki i nemacki vojnici iz sastava Kfora.

M. L.

Zbrka oko termina "Kosovo-Srbija"

GDE JE GRANICA?

Cini se da su teme i polemike o haskom sudu, verskoj nastavi, odnosima sa Crnom Gorom, a i odnosima unutar samog DOS-a, gotovo potpuno zasenile jedno jos uvek daleko vaznije pitanje - problem Kosova i Metohije.

A kad je rec o ovoj pokrajini i Srbiji u celini, cesto se u medijima, ali i u svakodnevnom govoru, vec decenijama susrecemo sa pravim galimatijasom u izrazavanju, ali i sa samim neshvatanjem ustavnog položaja Kosmeta. Jedni Kosmet imenuju kao deo Jugoslavije, drugi kao nedefinisano teritorijalno-politicku oblast, neki cak (vec) kao nezavisnu drzavu, a cini se da je najmanje onih koji ga jasno predstavljaju onako kako je to prema jos uvek vazecim, i za nas obavezujucim, ustavima Srbije i SR Jugoslavije definisano - kao deo Republike Srbije.

Ocito se zaboravlja da prema republickom ustavu Kosmet kao autonomna politicka jedinica nije izdvojen iz Srbije vec svoju autonomiju ostvaruje unutar Srbije kao njen sastavni deo. To znaci da se

pojam "Srbija" odnosi na sva tri dela Republike - severni deo, koji cini Vojvodina, zatim sredisnji "moravski" deo i, treci deo, kosovskometohijska oblast - a dok se pod pojmom "Kosmeta" podrazumeva jugozapadni deo Srbije ili kosovskometohijska oblast.

Medjutim, u stvarnosti je prisutno jedno opste nesnalazjenje, nemarnost u izrazavanju, ili prosto nepoznavanje politickog sistema nase zemlje, i na kraju nepoznavanje same istorije. Primera apsurdnog izrazavanja ima mnogo. Vec je postalo gotovo uobicajeno da na televizijskim ekranima, u stampi i drugim medijima cesto slusamo nedopustive izjave da, kada je rec o Republici Srbiji, ispada, nju cini samo onaj njen prostor od Kopaonika do Save i Dunava, a ne, kako bi trebalo i kako u stvari jeste, od Sar-planine do Horgosa. Tako kada se npr. govori o aktuelnim zbivanjima u granicnoj zoni unutar Srbije, tj. bezbednosnom pojasu uspostavljenom od medjunarodne zajednice, izmedju Kosmeta i ostalog dela Srbije, onda se ta medja pogresno navodi kao "administrativna granica Kosova sa Srbijom" (!) cime se ipso fakto ova (srbijanska) pokrajina odredjuje kao nesto potpuno samostalno, odnosno negira se njena pripadnost Srbiji. Naravno, istina je da tamo postoji administrativna granica, ali ne izmedju Kosova i Srbije, vec izmedju kosovskometohijskog dela Srbije i ostalog dela Srbije. Nasuprot tome, svakodnevno smo svedoci pogresnih izjava tipa "upada siptarskih terorista sa Kosmeta u Srbiju", "uspostavljanja carine na granici Srbije sa Kosovom", zatim da je "oko 200 hiljada izbeglih Srba sa Kosova sada u Srbiji" (!?) i tako unedogled!

Primera navedenom apsurdnom izrazavanju nalazimo, takodje, i kod onih koji imaju mnogo vise razloga i obaveza da se pazljivije izrazavaju, a to su pre svih naucnici, politicari, visoka vojna lica i druge strucne i javne licnosti. Nesmotrenog i krivog izrazavanja nisu imuni ni neki politicari DOS-a. Tako je jedan od njih nedavno "energicno" porucio da nece biti ni govora o pripajanju opstina Bujanovac, Presevo i Medvedja Kosovu, jer su oni deo teritorije Srbije (!?), sto ocito, paradoksalno, implicira da to inace nije slucaj sa Kosmetom!? Navodjenje daljnjih primera zaista bi uzelo previse prostora.

Iznenadjujuce je da su stranci cesto korektniji u izrazavanju i da su ponekad, bolje od nas samih, upuceniji u nasu geopoliticku stvarnost. Podsetimo samo, u tom smislu, na nedavnu izjavu za Radio Slobodna Evropa, slovenackog predsednika Milana Kucana koji istice da je njegovo polaziste "cinjenica da je Kosovo sastavni deo Republike Srbije u teritorijalnom smislu", ili, pak, na izjavu sefa austrijske diplomatije i predsedavajuceg OEBS-a Benite Ferero-Valdner, kroz njen zahtev upucen UNMIK-u da se "obezbedi mir duz administrativne granice izmedju Kosmeta i centralne Srbije".

Cak i eventualno pozivanje na Rezoluciju Saveta bezbednosti UN 1244, koja ne navodi Kosmet kao deo Srbije vec kao deo Jugoslavije, nije bas pouzdan argument. Pre svega ako se poznaje pravna utemeljenost UN onda se zna da one opste samo sa subjektima medjunarodnog prava, a u ovom slucaju clanica UN, i ujedno subjekt medjunarodnog prava jeste Jugoslavija a ne Srbija, pa je otuda logicno da Rezolucija govori o Kosmetu kao delu Jugoslavije, sto ne znaci da ga i negira kao deo jugoslovenske federalne jedinice Srbije. Uostalom, Rezolucija nigde i ne govori da Kosmet jeste ili nije deo Srbije, jer njen mandat i nije da odredjuje ili utvrdjuje status Kosmeta. Ona cak i ne propisuje niti preporucuje konacan status Kosmeta, vec to ostavlja za neke pregovore u buducnosti.

Miroslav Korlica

Britanci obucavaju Kosovski zastitni korpus

OBUCENO 30 CLANOVA KZK

KOSOVSKA MITROVICA 01. sep 2001 (Tanjug) - Britanski kontingent Kfora, to jest operativna grupa "pet", nedavno je zavrсила obuku 30 clanova pripadnika Kosovskog zastitnog korpusa. Kforova regionalna operativna grupa odrcala je blizu Batlavskog jezera seminar za razvoj komandnih sposobnosti, navodi se u informaciji Unmika. Cilj seminara, koji je poadjalo 30 clanova KZK uporedo s 30 clanova britanskog Kfora, bilo je razvijanje mentalnih i fizickih sposobnosti za izvrsavanje zadatka, obucavanje za citanje mapa, dnevne gimnastizke vezbe, davanje medicinske prve pomoci i resavanje testova inicijative, kaze se u saopštenju.

Ministar pravde Vladan Batic tvrdi:

TACI I CEKU SIGURNO U HAGU!

BEOGRAD, OSLO 31. aug 2001 - Ministarstvo pravde Vlade Srbije odavno je pruzilo dokaze protiv celnika "Oslobodilacke vojske Kosova" Hasima Tacija, Agima Cekua i Ramusa Haradinaja, i ubedjen sam da ce oni sigurno završiti u Haskom tribunalu", izjavio je za "Glas" ministar pravde i lokalne samouprave u Republickoj vladi Vladan Batic, koji se nalazi u sluzbenoj poseti Norveskoj. Komentarisuci najave portparola Tribunala da ce ovaj sud uskoro razmotriti mogucnost podizanja optuznica protiv nekadasnjih lidera "OVK", Batic je podsetio da je cetrdeset nasih gradjana nedavno svedocilo o zlocinima pomenute trojice terorista u Klecki i Glodjanu i da su izvestaj predali i

jugoslovenski patolozi.

"Kao sto sam obecao da ce Biljana Plavsic sacekati pocetak sudjenja na slobodi, sad obecevam da ce se i celnici "OVK" naci u Hagu. Jos uvek ne znam kad ce se to dogoditi, ali je izvesno da ce se to sigurno ostvariti", istakao je ministar Batic, napominjuci "da bi voleo da se to dogodi pre izbora na Kosmetu" koji su zakazani za 17. novembar. Batic je najavio da ce se o ovoj temi razgovarati i prilikom boravka glavnog tuzioca Haskog tribunala Karle del Ponte nasoj zemlji.

P. P.

U centralnom Kosovu ucenjuju Srbe

IMOVINA SE PRODAJE BUDZASTO

Kosovo Polje, 1. septembra (Tanjug) Na podrucju centralnog Kosova Srbi zaposleni kod UNMIK-a idu od kuće do kuće i obavestavaju ljude da neće moći da prodaju imovinu ukoliko se ne registruju, izjavio je danas za Tanjug predstavnik Skupštine Srpskog demokratskog veća centralnog Kosova Zoran Grujic.

"Pometnja je velika i Srbi masovno hoće da prodaju imanja pa se skoro svakodnevno isticu table na kojima se oglašava prodaja kuća, imanja i motela", rekao je Grujic.

Prema njegovim recima, Srbi su zaplašeni, a Albanci to sada koriste i nude bagatelne cene, pa se imovina prodaje i budzasto.

Zivkovic: Zabranjena sednica GO DS u Leposavicu

BEZOBRAZLUK UNMIKA

BEOGRAD (Beta) - Zamenik predsednika Demokratske stranke Zoran Zivkovic optuzio je u petak medjunarodne misije na Kosovu da zabranom DS-u da sednicu Glavnog odbora odrzi u Leposavicu "namerno sprecavaju bilo kakvo motivisanje Srba da izadju na kosovske izbore".

Zivkovic je na konferenciji za novinare kazao da je takva odluka Unmika "nastavak nakaradne politike medjunarodne zajednice", kao i da su za taj potez direktno odgovorne UN i generalni sekretar te organizacije Kofi Anan.

Zivkovic je ocenio da je takvo ponasanje "bezobrazluk" i kazao da ce DS traziti od medjunarodne zajednice da izlozi svoju dugorocnu strategiju prema Kosmetu i SRJ. Sednica Glavnog odbora DS-a bice odrzana na Kopaoniku.

Javna sednica Vrhovnog Suda Kosova

REVIZIJA OPTUZBI

Kosovska Mitrovica, 1. septembra (Tanjug) Slucaj Miroslava Vuckovica iz sela Suvi Do, koga je Okruzni sud u Kosovskoj Mitrovici zbog navodne paljevine i pljacke albanskih kuća optuzio za genocid i osudio na 14 godina zatvora, najverovatnije ce doziveti reviziju, izjavio je danas za Tanjug advokat Miodrag Brkljac.

Na jucerasnjoj javnoj sednici Vrhovnog suda Kosova u Pristini, odbrana u sastavu Brkljac, Miro Delevic i Zoran Janicijevic, ukazala je da nema cvrstih i ubedljivih dokaza da je Vuckovic, zvani Mose, palio i pljackao albanske kuće u dva sela i da se ta dela, cak i da ih je pocinio, ne mogu kvalifikovati kao genocid.

"Pokusao sam da dokazem da su izjave svedoka, a svih 28 su bili Albanci, nebuloze, odnosno da se radi o instruisanim svedocima", rekao je Brkljac.

On je podsetio da su tokom procesa pred Vecem Okrznog suda u Kosovskoj Mitrovici, u sastavu cetiri Albanca i jedan internacionalni sudija plus tuzilac Albanac Jusuf Mejzini, svedoci optuzbe teretili Vuckovica za paljevine, cak i ubistvo jedne starice Albanke, iznoseci najblaze receno nelogicnosti i nebuloze.

"Jedan svedok je tvrdio da je Vuckovic palio albanske kuće i kako ga je u tome zatekao dopisni svedok.

Vuckovic je navodno bezao sve preko livada. Moj klijent je invalid, ima deformaciju stopala i nogu 10 santimetara kracu i sluzi se stakama, pa je nemoguće da takav covek trci", naglasio je Brkljac.

Drugi svedok je, na primer, tvrdio da je Vuckovic ubio jednu staricu Albanku i da ga je video kako je izasao iz kuće sa glavom te zene, "noseci je putem i sve pevajuci".

Kako objasnjava Brkljac, francuski eksperti su ispitivali kosti koje su ostale u kuci te navodno ubijene starice i utvrdili da se radi o zivotinjskim kostima, a ne o ljudskim.

Indikativno je bilo i svedocenje 15 Albanaca koji su tvrdili da je Vuckovic u istom danu - 15. aprila 1999. godine, zapalio 15 kuća u selu.

"Toga dana Vuckovic, koji je radio kao vozac u hitnoj pomoci u bolnici u Kosovskoj Mitrovici, bio je

dezuran, sto pise i u knjizi dezurstva, pa nije postojala sansa da bude odsutan iz kruga bolnice, a kamoli izvan grada", istakao je Brkljac.

Sve te nelogicnosti i kvazidokazi nisu u prvostepenom postupku uzeti u obzir, pa je Sudsko vece 18. januara ove godine ocenilo da se radi o genocidu i osudilo Vuckovica na 14 godina zatvora.

Clanovi Vrhovnog suda Kosova, kojim je predsedavao i bio sudija izvestilac Patrik de Saret, i clanovi Veca Renata Vinter i Albanac Riza Ljoci saslušali su pazljivo i odbranu, a jos vise medjunarodnog tuzioca Majkla Hartmana.

Kako Brkljac istice, De Saret je veoma korektno obrazložio stanje stvari, a Hartman je na 40 stranica podneo misljenje da cak i kad bi se poslo od pretpostavke da je optuzeni Vuckovic izvršio radnje za koje se tereti, to svakako ne bi moglo da se okvalifikuje kao krivicno delo genocida.

"Hartman je ocenio da bi ta dela mogla da se okvalifikuju kao teska kradja, izazivanje opste opasnosti i ostecenje tuđih stvari", objasnio je Brkljac.

Otuda se Hartman, koji je odustao od žalbe okružnog tuzioca u Kosovskoj Mitrovici Mezinija u kojoj je ovaj trazio jos vecu kaznu za Vuckovica, saglasio sa odbranom da se ukine prvostepena presuda.

Hartman smatra da postupak treba obnoviti kako bi se sve sporne cinjenice rasvetlile, a zakon pravilno primenio, ukazao je Brkljac.

Prema recima advokata Brkljaca, Hartman je juce cak nagovestio i mogucnost odbrane da uz kauciju i jemstvo izdejstvuje pustanje Vuckovica da se brani sa slobode.

Vuckovic se u zatvoru u Kosovskoj Mitrovici nalazi od 23. avgusta 1999. godine.

Odluka Vrhovnog suda Kosova ocekuje se za mesec dana.

Razalovani general KZK Sami Ljustaku

LICE SA POTERNICE

Caglatica kod Pristine, 2. septembra Vest da su medjunarodne organizacije Unmik i Kfor juce izbacile iz Kosovskog zastitnog korpusa (KZK) generala Samija Ljustakua u ovdasnjoj javnosti povezuje se sa sve otvorenijim obrucem koji oko ove organizacije steze haski sud.

Komanda ove vojnicke organizacije na celu sa Agimom Cekuom, koji je generalski cin stekao u hrvatskoj vojsci ratujuci u Medackom Dzepu kod Gospica, pokusava da odvrati zainteresovanost haskih islednika od KZK i istovremeno da napravi odstupnicu ovoj vojnoj formaciji koja je upravo nastala iz razbojnicke organizacije.

Sami Ljustaku, rodnom iz Drenice, jedan je od osnivaca teroristicke organizacije UCK. Jugoslovenskim pravosudnim organima poznat je jos iz prve polovine devedesetih godina. Prve teroristicke napade na pripadnike MUP-a Srbije organizovao je 23. maja 1993. nedaleko od Glogovca.

Iz zasede, sa jos cetvoricom istomisljenika, otvorio je oruzanu vatru na policijski kombi nedaleko od ove varosice. Tada su ubijena cetvorica a ranjeno pet policajaca. Zbog ovog muckog zverstva, posto se odmetnuo u drenicke sume, sudjeno mu je u odsustvu i osudjen je na 20 godina zatvora.

Obucavan da ubija

U toku 1997, posto se vratio iz Albanije gde je skoro godinu dana proveo na teroristickej obuci u logoru kod grada Kuks, izvršio je bombaski napad na izbegle Srbe rodnom sa Slunja i sa Korduna koji su posle hrvatske "Oluje" bili smesteni u kolektivnom centru u Vucitrnu. Tokom 1997. i 1998. kod mesta Sipolje na putu Kosovska Mitrovica - Vucitrn - Pristina izvršio je cetiri teroristicke napada na policijska i civilna vozila koja su tim putem prolazila. U tim zlodelima ubio je dva policajca i tri civila a vise osoba je ranjeno.

U leto 1998. godine, kako ga je predstavljala albanska stampa koja je izlazila u Pristini, bio je komandant tzv. Prve operativne zone sa sedistem u Drenici a zatim je prekomandovan u Tredju zonu (prizrenski kraj) teroristicke OVK. Tamo je sa istomisljenicima organizovao Albance za oruzani otpor i teroristicke akcije protiv pripadnika MUP-a Srbije, Vojske Jugoslavije a i srpskih civila. Ljustaku je u prizrenskom kraju organizovao pogrom Srba u orahovackom kraju.

U avgustu 1998, prilikom napada na Opstinski centar Orahovac i srpska sela Veliku Hocu, Opterusu i Zociste, albanski teroristi su ubili vise od 20 policajaca i civila a kidnapovali 38 Srba. Samo iz porodice Kostic iz Opteruse tog dana nestalo je 16 muskih clanova o cjoj sudbini se jos nista ne zna. U medjuvremenu sa izvesnim Selimom Selimijem osnovao je privatni zatvor u Izbici kod Srbece u kojem su drzali utamnicene Srbe iz tog kraja. Duze od dva meseca u tom svojevrsnom zatvoru drzao je sest clanova iz porodice Smigic iz susednog sela Leocina. O njima se jos nista ne zna. Najmladja je bila Dostana (41) a najstarija njena strina Sultana Smigic (72).

Posle dolaska Kfora na Kosovo i Metohiju teroristicke organizacija OVK se, navodno na predlog tadašnjeg civilnog administratora Bernara Kusnera, transformisala u Kosovski zastitni korpus i, navodno, demilitarizovala.

Ljustaku je, posto ga je u medjuvremenu Agim Ceku unapredio u generala, imenovan za visokog duznosnika u ovom korpusu. Medjutim, Ljustaku sa generalima KZK Dautom Hajradinijem, rodjenim

bratom takodje generala ovog korpusa i lidera albanske Stranke za demokratski prosperitet Ramusa Hajradinija, Redzepom Selimijem, Gazmendom Ladrovacijom i njihovim komandantom Rustemom Mustafom, zvanim Remi, odlazi u Presevsku dolinu. Tamo su sa lokalnim Albancima organizovali teroristicke akcije na srpske policajce, lokalno srpsko stanovnistvo i jugoslovenske vojnike. Istovremeno, u tetovskom kraju organizovano odvođe deo pripadnika KZK i ukljucuju ih u njihovu filijalu ONA (Oslobodilacka nacionalna armija) za ratovanje protiv makedonskih vojno-policijskih snaga.

Na Busovoj crnoj listi

Aktivnosti Ljustakua, Remija, Selimija, Ladrovacija i Dauta Hajradinija nisu ostala neprimećena. Na predlog americkog predsednika Dzordza Busa 27. juna ove godine oni su stavljeni na tzv. Busovu crnu listu s objasnjenjem, kako je tada rekao na konferenciji za novinare pres-oficir Kfora, da predstavljaju opasnost za mir u regionu i bezbednost medjunarodnih predstavnika koji borave na Komsetu i u Makedoniji. Na predlog Unmika 6. jula ove godine komandant KZK Ceku je Ljustakua i pomenutu cetvoricu privremeno suspendovao, razoruzao i formalno im zabranio ulazak u objekte KZK. Medjutim, tih zabrana Ceku i pomenuti albanski generali nisu se pridržavali. Trinaestog avgusta ove godine zatecen je naoruzan u stabu KZK. Ceku je zbog njegovog boravka, saznajemo od predstavnika Unmika koji zbog eventualne osvete ne zeli da otkrije identitet, opomenut poslednjom opomenom i naredjeno mu je da ga definitivno razaluje i izbací iz korpusa, sto je on posle dve nedelje i ucinio. Sami Ljustaku, braca Hajradini, poznati srpskoj javnosti po zlodelima u peckom i decanskom kraju, posebno po stratistima u Glodjanu i Ratskom kanalu, trenutno su aktivni na unistavanju materijalnih dokaza o zlodelima koje su pocinili u Metohiji i Drenici.

Ramus Hajradini, kao visoki i odgovorni oficir Kosovskog zastitnog korpusa, po nalogu Agima Cekua prekopava grobnice iz kojih izvadjena tela ponovo sahranjuje, ali u pojedinačne grobove na albanskim grobstima kako bi zavarao tragove haskim istraziteljima koji borave na Kosovu. Ipak, ljudi iz tribunala na tragu su da prikupe materijalne dokaze protiv njih za podizanje optuznica.

Milan Laketic

OSVECENA OBNOVLJENA KAPELA SVETOG SAVE U SPLITU

Split, 2. septembra (Beta) Obnovljena kapela Srpske pravoslavne crkve Svetog Save u Splitu, kojoj je to prva obnova od 1937. godine, osvecena je danas u prisustvu oko 200 vernika.

Kapelu je osvetio vladika dalmatinski Fotije, koji je predvodio i liturgiju. Tom prilikom, on je naglasio da ce ovaj obnovljeni hram biti steciste ljudi koji "zive i veruju u Hrista i ljude".

Na svecanoj liturgiji bili su prisutni i predstavnici OEBS-a, predsednik Srpskog narodnog veca Milorad Pupovac, i u ime splitsko-makarske nadbiskupije don Ivan Zubelic, javila je agencija HINA.

ANA POZIVA ONA DA NASTAVE BORBU

Pristina - Samozvana Albanska nacionalna armija (ANA), koja se zalaze za stvaranje "velike Albanije", pozvala je juce pripadnike albanske paravojne formacije Oslobodilacka narodna armija (ONA), koji predaju svoje oruzje NATO misiji u Makedoniji, da nastave borbu protiv makedonskih snaga bezbednosti.

"Glavni stab ANA poziva komandante i hrabre vojnike ONA da se pridruze nasim snagama do konacnog oslobodjenja albanske zemlje", navodi se u saopštenju paravojne formacije ANA koje je dostavljeno agenciji Frans pres (AFP) u Pristini.

U saopštenju, koje je potpisao, kako se predstavio, "nacelnik glavnog staba ANA, general Seap Beadini, pod ratnim imenom "Orao sa Sare1", navodi se da "ONA nije do kraja izvršila svoj zadatak" i tvrdi da su "jedinice ANA iz druge zone, koja podrazumeva albansku teritoriju u Makedoniji, rasporedjene, kao sto je predvidjeno, u strateskim zonama i spremne da nastave borbu sve dok prava Albanaca ne budu priznata".

ANA tvrdi da vise ne postoje uslovi za stvaranje zajednicke drzave Albanaca i Makedonaca, kao i da "jedino medjunarodni pritisak moze da nastavi agoniju Bivse jugoslovenske republike Makedonije (BJRM)". "Mi nikada nismo kao sada bili spremni za stvaranje albanske drzave sa njenim etnickim granicama", dodaje se u saopštenju te paravojne formacije. ANA, takodje, najavljuje da ce "nastaviti da pojacava svoje prisustvo na svim albanskim teritorijama u Makedoniji" i upozorava da ce pruziti "snazan odgovor" makedonskim snagama ako ponovo budu bombardovana albanska sela. Ista organizacija napominje, medjutim, da vojnih dejstava nece biti sve dok snage Severnoatlantske alijanse budu prisutne u Makedoniji. Prema albanskim izvorima bliskim ONA i samozvanoj Oslobodilackoj vojsci Preseva, Medvedje i Bujanovca (OVPMB), Albansku nacionalnu armiju ANA su, neposredno posle rata na Kosmetu 1999. godine, formirali Dzavit Hasani, koji je sada pripadnik ONA, i Seap Beadini, saznaje AFP. (Tanjug-agencije)

Albanski teroristi ubili Cerima Ismailjija

BIO LOJALAN MILOSEVICU

LAPLJE SELO 02. sep 2001 (Beta) - Sekretar Kosovske demokratske inicijative Cerim Ismailji ubijen je u selu Donje Godance kod Stimlja, saopstio je Informativni centar Saveznog komiteta za Kosmet. U saopštenju se navodi da su Ismailjija, predstavnika stranke lojalne bivsem jugoslovenskom predsedniku Slobodanu Milosevica, ubili u subotu uvece "albanski teroristi hicima iz automatskog oruzja".

Ismailji je ubijen u porodicioj kuci i u prisustvu clanova najblize familije.

"Na mestu dogadjaja pronadjene su dve caure metaka ispaljenih iz 'kalasnjikova'", saopstila je policija Unmika. Drugi, u izvestaju Unmika neidentifikovani Albanac, ubijen je u okolini Orahovca.

Prica iz srpskog sela Banje na severu Metohije, gde preostala 54 domacinstva sa 182 stanovnika cuvaju francuski pripadnici Kfora

OVO JE NASA ZEMLJA, NISMO JE IZNAJMILI

Na putu izmedju Kosovske Mitrovice i Istoka, u severnoj Metohiji, nalazi se srpsko selo Banje. Za razliku od susednih srpskih sela, Crkoleza i Suvog Grla koja stite spanski pripadnici Kfora, Banje su pod zastitom Francuza. Na ulasku u mesto pripadnici Kfora su podigli pravo malo vojno utvrđenje. Valovito, sa puno zelenila, ovo selo, ipak, deluje dosta zapusteno. Seljani kazu da jeste zapusteno, jer su u potpunoj blokadi. Ne mogu ni smeće da iznesu, a deponije u selu nema.

U centru mesta oko cesme, koju je sinu Vukoju i suprugju Djordju podigla Perka Kovacevic, igraju se deca. Odmah pored cesme nalazi se kiosk u kome se

prodaju srpska znamenja i suvenir; oznake srpske vojske i razne srpske zastave iz Prvog svetskog rata. Pre ovog rata, kazu mestani, u selu je bilo oko sto kuca sa blizu cetiristo stanovnika. Mnoga ognjista su ugasena. Danas ima 54 domacinstva sa 182 stanovnika. U selu je preostalo i oko cetdesetoro dece skolskog i predskolskog uzrasta, kao i dvadesetak srednjoskolaca i dvadesetogodisnjaka. Skole poadjaju u Banji i susednom Suvom Grlu do koga idu uz pratnju Francuza ili Spanaca. Vecina Banjana je, dakle, raseljena po centralnoj Srbiji i Crnoj Gori. Retko se ko od njih vracia u selo. Dodju, vide, ponesto ponesu i ponovo odu u svoja nova prebivalista. U poslednje dve godine troje mestana je ubijeno, a dvoje je ranjeno, kazu seljani.

- Kako smo sa Albancima? Pa, mi u selu imamo tri kuce Albanaca. U vreme bombardovanja niko ih nije dirao. Naprotiv, mnogo smo im pomagali, a oni sada nece ni da se jave. Ko zna, mozda i ne smeju od svojih ekstremista. Mogli bi, medjutim, bar krisom da nam daju do znanja da nesto nije uredi - pricaju seljani kraj kioska na kome su izlozeni srpski suvenir.

Pred prodavnicu stize kamion Kfora. "Francuski vojnici su doneli robu. To rade svakih petnaest dana", kaze Sinisa Jokic, prodavac. "Svake druge nedelje selu je na raspolaganju kamion, pet vojnika i jedan oficir. Sve sto je neophodno za seosku prodavnicu doprema se uz nasu zastitu. Nasim posebnim vozilom seljani mogu da idu u severni deo Kosovske Mitrovice tri puta nedeljno.

- Sta da kazem, mestani su nas prihvatili. Cini nam zadovoljstvo da radimo sa njima - isticie francuski kapetan Kornil koji je dopremio robu.

Sinisa Jokic prica da su mestani Banja ove godine obradili oko pedeset hektara zemlje, sto je svega petnaest odsto od ukupne zemlje koju seljani imaju u vlasnistvu. - Preostalu nasu zemlju uzurpirali su Albanci. Obradjuju je i ubiru letinu. Za to nikom nista ne placaju, niti bilo kome odgovaraju. Zalimo se gde mozemo, ali nikakve vajde od zalbi. Mi tu jednostavno nista ne mozemo - kaze Jokic.

Pri povratku u gornji deo sela, kod crkve, stoje dva francuska vojnika. Kazu da sa Banjanima nema nikakvih problema. - Dobri su ljudi i mi se sa njima dobro druzimo - isticu vojnici. Uz plot stare kuce stoje starica Janja i Gorica Jokic.

-Tesko se zivi u nasem selu. Pomoci niotkud, a iz sela moze da se ide samo uz pratnju Kfora - prica stara Janja. Rade Kovacevic sedi na klupi pored cesme. Kaze da je pre rata radio u posti, a da je sada bez posla. - Nas osnovni problem je sloboda kretanja i sloboda, uopste. Toga jos nemamo - kaze Rade.

Tu iznad cesme, u kuci Marka Ristica okupili se gosti, pijuckaju, pricaju...

- Sve imam, samo mi sloboda nedostaje. Nju trebam! - kaze Marko. Zoran Kovacevic, vlasnik kioska,

prica da Francuzi ponesto i kupe. No, sve je to slabo, jedva se zivi. U selu su svi bez posla, kaze Zoran. - Za one koji su bili zaposleni pre rata plate stizu u severni deo Mitrovice. Ti ljudi dobijaju po trideset, cetrideset maraka, u dinarima, a na Kosovu je posle dolaska medjunarodnih snaga sve vrlo skupo. Ljudski zivot je najjeftiniji. Da li dobijamo pomoc? Da, u hrani od francuskog Crvenog krsta. Mestani koji su stariji od sezdeset pet godina dobijaju i simbolicnu novcanu pomoc od medjunarodne zajednice. Medjutim, i tu, po nasim saznanjima, ima manipulacija, jer u Srbici na tim poslovima rade Albanci - istice Rade Kovacevic.

- Kako vidimo buducnost? Napisite, molimo vas, da smo svi ocekivali da ce biti bolje. Ali, vec dve godine je ovako kako jeste. Zivimo bez ikakvih prava. Ovo je nasa zemlja, a mi je, ipak, ne uzivamo - kazu na kraju Rade i Zoran.

E.B.

I SAJAM NEVLADINIH ORGANIZACIJA U SOKO BANJI

U organizaciji Kluba Timok iz Knjazevca odrzan je u Soko Banji prvog septembra Prvi sajam i konferencija nevladinih organizacija.

Ucestvovalo je nekoliko desetina nevladinih organizacija mahom iz istocne Srbije, kao i vise medjunarodnih nevladinih organizacija. Medju njima je bila i NVO UMCOR iz Beograda i njen lokalni partner Glas Kosova i Metohije sa sedistem u Beogradu. Na zajednickom standu prikazane su aktivnosti ove dve organizacije koje rade na povratku izbeglih sa Kosova i Metohije, kao i informativne delatnosti Glasa Kosova i Metohije - nedeljni bilten i tri izdanja edicije RASPETO KOSOVO. Tokom popodneva organizovane su radionice u kojima je bilo reci o aktivnostima NVO.

"NJUJORK TAJMS" o zlocinima islamskih "svetih ratnika"

TRAG MUDZAHEDINA IZ BOSNE DO KOSOVA I MAKEDONIJE

Vasington, 3. septembra (SENSE) Jedan problem koji godinama diskretno opterecuje odnose SAD sa Bosnom i Hercegovinom, na putu je da pocne da se posredno resava - preko haskog tribunala za ratne zlocine u bivsoj Jugoslaviji. Rec je o mudzahedinima iz Avganistana, Irana, Pakistana, Alzira i jos nekih islamskih zemalja koji su svojevremeno, od 1992. do 1995. godine, ucestvovali na bosnjackoj strani u ratu protiv Srba i Hrvata (kao dobrovoljci ili placenici), da bi, posle potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, neki od njih legalizovali, na razne nacine, svoj boraviski status i ostali da zive u BiH.

Iz te kolonije nekadasnjih islamskih "svetih ratnika" - nastanjenih uglavnom u centralnoj Bosni, u kucama proteranih ili pobijenih starosedelaca srpske ili hrvatske nacionalnosti - regrutovani su proteklih godina i neki od istaknutih saradnika americkog drzavnog neprijatelja br.1, ozloglasenog medjunarodnog teroriste Osame bin Ladena. Vasington je u blizoj i daljoj proslosti upozoravao nadlezne u Sarajevu na nelegalno prisustvo i neke zabrinjavajuce aktivnosti nekadasnjih mudzahedinskih prvoboraca u BiH, ali se uglavnom sve završavalo na tim povremenim americkim prigovorima - problem naturalizovanih mudzahedina i jedna i druga strana gurale su uglavnom pod tepih, zarad viseg interesa stabilizovanja dejtonske BiH, kojoj SAD vec vise od pola decenije pruzaju znacajnu diplomatsku, ekonomsku i vojnu podrsku.

Obnova slucaja

Nedavna predaja haskom sudu trojice istaknutih ratnih komandanata bosnjackih oruzanih snaga ucinila je da se u americkoj javnosti obnovi slucaj BiH mudzahedina, a narocito njihove odgovornosti za zlocine protiv civilnog stanovnistva od 1992. do pred kraj 1995. godine. Posebnu dimenziju u celoj toj prici dobila je sad i informacija da su neki od 3.000 do 5.000 naturalizovanih bosanskih mudzahedina, pored saradnje u Bin Ladenovim teroristickim operacijama, bili neposredno angazovani i u kasnijim oruzanim sukobima do kojih je u poslednje vreme dolazilo na Balkanu.

"Dejtonskim mirovnim sporazumom bilo je predvidjeno da mudzahedini napuste Bosnu, ali se jedan broj njih na brzinu pozenio i tako ostao u zemlji. Ostali su otisli u Albaniju, gde su pomagali u obuci pripadnika Oslobojilacke vojske Kosova. Ove godine, prema informacijama zapadnih diplomata, oni su se ponovo pojavili - ovog puta na strani albanskih pobunjenika u Makedoniji", pise Njujork tajms, najavljujuci da bi predstojece hasko sudjenje generalima Alagicu i Hadzihasanovicu i brigadiru Kuburi moglo da otkrije mnogo toga sto je vezano ne samo za teroristicke aktivnosti, vec i za zlocine bosanskih mudzahedina i na ostalim balkanskim ratistima.

Prema informaciji vodeceg americkog lista, u dokaznom materijalu koji se priprema za sudjenje u Hagu optuzenim bosnjackim vojnim komandantima, nalazi se, pored ostalog, i brošura "Instrukcije muslimanskim borcima", za koju se navodi da je prvi put stampana u Bosni 1993. godine.

Objasnjenje za pljacke

"Deo tog uputstva, u kome se govori o ratnom plenu, mogao bi da objasni zasto su mnogi bosnjacki

vojnici, uključujući mudzahedine, optuzeni (od strane tribunala) za masovnu pljacku kuca i imanja bosanskih Srba i Hrvata", pise "Njujork tajms".

"Instrukcije za muslimanske borce, kako se navodi u haskoj optuznici, predviđaju da borci, koji ne primaju platu, zadržavaju za sebe cetiri petine ratnog plena, dok jedna petina pripada drzavnoj blagajni".

Prema oceni njujorskog dnevnika, nailazeće sudjenje u Hagu trojici dosad najvisih predstavnika bosnjackih oruzanih snaga osvetlice ratnu ulogu ne samo optuzenih Alagica, Hadzihasanovica i Kubure, vec i "tajnog pokreta mudzahedinskih dobrovoljaca, koji poslednjih godina uveliko operisu na Balkanu".

Slobodan Pavlovic

Odrzana skupstina predstavnika Albanaca iz Presevske doline

PREDLAZU MERE U 11 TACAKA

Bujanovac, 3. septembra Prvog dana avgusta meseca ove godine, izabrani predstavnici Albanaca u Presevskoj dolini (podrucje Presevo, Bujanovac i Medvedja) odrzali su sednicu (svoje) Skupstine, sa koje su izdali Program konkretnih mera.

Na skoro sedam kucanih stranica, predstavnici Albanaca svoje mere baziraju na, kako stoji, Platformi delegacije Albanaca sa ovog podrucja za zaustavljanje oruzanih sukoba i resavanje krize, Deklaraciji i Planu resenja krize Vlada SR Jugoslavije i Republike Srbije, i Deklaraciji o demilitarizaciji od 21. maja ove godine.

Za ostvarivanje individualnih i kolektivnih prava svojih sunarodnika, predstavnici Albanaca na Skupstini predložili su konkretne mere u jedanaest tacaka, koje se odnose na sve segmente zivota. Skupstinari predlazu da se u opstinama Bujanovac i Presevo odmah uvedu privremene mere, i u roku od cetiri meseca, na osnovu novih odluka o izbornim jedinicama koje treba da budu srazmerno sa nacionalnom strukturom stanovnistva, održe prevremeni izbori u Presevu, Bujanovcu i Medvedji.

Takodje, da se pripremi izmena zakona o izboru poslanika, kako bi se nacionalnim manjinama omogucila adekvatna zastupljenost u republickom parlamentu, kao i da se zakonskim mehanizmima Albancima omoguci srazmerno ucesce u svim drzavnim organima opstinskog, okruznog i drzavnog nivoa... Interesantno, ovde se nigde ne pominje popis stanovnistva, kao jedino relevantni cinilac za utvrdjivanje nacionalne strukture stanovnistva na ovim prostorima.

Sto se prosvete tice, zakljucak predstavnika Albanaca je da se albanski jezik i pismo upotrebljava ravnopravno i uporedo sa srpskim jezikom i cirilicnim pismom na svim nivoima, a da se zakonskim izmenama omoguci njihovo ucesce u upravljanju skolama, odnosno kod imenovanja direktora i odredjivanju skolskih odbora.

Trazi se, takodje, da se odlukom Vlade Srbije priznaju sve diplome stecene u srednjim, visim i visokim skolama Kosova i Univerziteta u Pristini, u periodu 1991-2001. godina, kao i da se hitno ubrza procedura nostrifikacije diploma Univerziteta Albanije i drugih drzava, i to posebnom odlukom Ministarstva prosvete, ali i da se, posebnim prosvetnim Komitetom, Srbija - Kosovo, uredi pitanja skolovanja Albanaca sa ovog podrucja.

U oblasti kulture da se otklone prisutni problemi i obezbede uslovi za razvoj i saradnju, kao i kulturnu razmenu Presevske doline sa Kosovom, Makedonijom i Albanijom...

Deo zakljucaka odnosi se i na ekonomsku pomoc ovom zaostalom podrucju "Presevske doline", a jedan odeljak posvecen je nadoknadi tete i kaznjavanju onih koji su, u periodu mart - jun 1999. godine, izvršili krivicna dela. U tom kontekstu se pominju pripadnici Vojske Jugoslavije koji su ubijali i vrsili teska maltretiranja stanovnistva...

I pored toga sto je, u vecini slucajeva, kako stoji, do sada ispostovana deklaracija o amnestiji potpisana od strane predsednika Koordinacionog tela za resavanje krize u Presevskoj dolini, bilo je slucajeva da su bivsi vojnici OVPMB pozivani na informativne razgovore u policijske stanice, ili nisu mogli da dobiju licna dokumenta u policiji, kao i da se vrate svojim kucama, pa bi trebalo, smatraju tvorci mera, da Vlada Srbije obavezno akt amnestije proglasi kao zvanicni da se ne ostavlja prostor politickim manipulacijama...

U programu konkretnih mera koje predlazu predstavnici Albanaca, a koje je usvojila (njihova) Skupstina je i pitanje demilitarizacije regiona. Kako stoji, izvršena je demobilizacija OVPMB, ali su na ovim podrucjima, ostale velike snage VJ i srpske policije, koje po njima, predstavljaju prepreku za slobodno kretanje gradjana i za obavljanje poslova u poljoprivredi, stocarstvu i sumarstvu?!

"U tom pravcu tesku provokaciju prema politickom procesu resavanja teskih problema u ovom regionu predstavljaju planovi vlade u Beogradu da izgrade jednu bazu za specijalne jedinice za brzo delovanje, najavljene u sredstvima informisanja", kaze se, izmedju ostalog, u zakljuccima sa prve Skupstine izabranih Albanaca u "Presevskoj dolini", koje je potpisao Riza Halimi, predsednik Partije za demokratsko delovanje i Skupstine opstine Presevo.

OTKAZAN SUSRET COVICA I HEKERUPA

Pristina- Susret izmedju predsednika drzavnog Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojse Covica i sefa Civilne misije UN na Kosovu Hansa Hekerupa, predvidjen za ponedeljak, otkazan je, saznaje agencija Beta iz izvora u Unmiku u Pristini. Ti izvori nisu saopstili zbog cega je susret otkazan, niti bilo kakve dodatne detalje. Susret je najavio predstavnik Komiteta Vladimir Bozovic na konferenciji za novinare u cetvrtak, 30. avgusta. On je tada izjavio da ce Covic u razgovoru sa Hekerupom zahtevati da u traganje za eventualnim tajnim logorima na Kosmetu, koje sprovodi Unmik, budu ukljuceni i srpski predstavnici. (Beta)

Oliver Ivanovic i Ricard Goldston o stanju na Kosovu

PROTEKTORAT, NEZAVISNOST ILI AUTONOMIJA

Kosovska Mitrovica, 2. septembra (Beta) Clan Koordinacionog centra za Kosovo Oliver Ivanovic izjavio je da su predstavnici Nezavisne medjunarodne komisije za Kosovo, nakon politickih promena u Beogradu i dogadjaja u Makedoniji, promenili ranija gledista o stanju u Pokrajini koja je karakterisala uglavnom briga za kosovske Albance.

Ivanovic se danas u Mitrovici sastao sa predsednikom Nezavisne medjunarodne komisije za Kosovo Ricardom Goldstonom koji sa ostalim clanovima te organizacije prikuplja cinjenice za njen drugi godisnji izvestaj o stanju na Kosovu.

Posle sastanka Ivanovic je novinarima rekao da je sa Goldstonom razgovarao o mogucim resenjima za, kako je naglasio, "tesku situaciju na Kosovu".

U prvom izvestaju Komisije kao moguca resenja statusa Kosova ponudjeni su protektorat, njegova podela, puna nezavisnost i uslovna nezavisnost ili autonomija Pokrajine u okviru demokratske Jugoslavije.

Ivanovic je naglasio da se nakon promene vlasti u Beogradu, dogadjanja u Makedoniji i razvojem situacije na Kosovu glediste clanova Komisije promenilo i da "oni sada uvidjaju da se na Kosovu ne radi ni o kakvoj ugrozenosti ljudskih prava Albanaca vec o njihovim sasvim drugacijim ciljevima".

Ricard Goldston je obavesten da Srbi i drugi nealbanci na Kosovu vec dve godine nemaju najosnovniju slobodu kretanja i da su i pravno nezasticeni.

Ivanovic je preneo clanovima Komisije da su uslovi u kojima se organizuju izbori za Skupstinu Kosova nezadovoljavajuci kao demokratski proces i da nema ni najminimalnijih mogucnosti za ucesce Srba na njima.

"Skupstina Kosova moze Srbima da donese samo nove probleme, s obzirom na to da je medju Srbima prisutan i veliki strah od nezavisnosti", zakljucio je Ivanovic.

Hilandar

GROB POSLEDNJEG CARNOJEVICA

Na ulazu u manastir Hilandar, stotinak metara od glavnih vrata, s desne strane manastirsko groblje. Samo nekoliko krstaca monaha. Malobrojni su i u vecnoj kuci kao sto su se poredili i u Hilandaru. Iznad jedne, vidi se, stare humke, crni drveni krst i: "Arsenije A. Crnojevic, rodj. 1912. zamonasen 1981. 18. aprila, umro 29. aprila 1981."!

Znao sam da Arsenije Crnojevic ili Carnojevic pociva u fruskogorskom manastiru Krusedolu, a sad' evo ga na Svetoj Gori?! Kako je vodja Velike Seobe Srba iz 1690. volseбно stigao pred hilandarska vrata? Jeste Arsenije Carnojevic, al' ne patrijarh i predvodnik Srba s juga Srbije u cesarovinu, na sever preko Save i Dunava.

U Hilandaru sam saznao da je ovaj Arsenije Carnojevic poslednji potomak slavnog patrijarha, a ovamo je - jos za zivota - dospeo iz Amerike.

Ovde, u predahu izmedju molitvi i manastirskog poslusanja, od monaha "Hilandarca" slusam pricu o Vadimu Cerniju - monahu Arseniju Crnojevicu il' Carnojevicu.

Leta 1980. zaputio se Amerikanac Vadim Cerni iz Milforda na Svetu Goru da, kako je govorio, pronadje svoje srpske korene u Hilandaru. Jer, otac Vadimov je pricao da su njegovi preci stigli u Rusiju pocetkom XVIII veka kada su patrijarhove Srbe u Austriji i Ugarskoj poceli da pokatolicuju, a ovi, ne zeleti katolicanstvo, iselise se mnogi u Rusiju. U toj novoj seobi nasli su se i potomci celnika Velike seobe patrijarha Arsenija Carnojevica, a medju njima i preci Vadimovi. Vadimov otac Aleksije, posle boljsevickie revolucije u Rusiji, iseljava se sa suprugom i decom preko Atlantika i u Njujorku mladi Vadim završava masinsku tehnicku, a u Milfordu stice veliki imetak.

One letnje noci 1980. kada se obreo u Koreji, a sutradan i u Hilandaru saznao o svojim srpskim korenima. Godinu dana kasnije iz Milforda hilandarskom bratstvu stize poruka: "Vadim je tesko

oboleo. Zeli da skonca u Hilandaru. Dolazi". I doneli su ga vec na umoru. Kao iskusenik proveo je samo nekoliko dana, a kao monah Arsenije ziveo je jedanaest dana - od 18. do 29. aprila 1981." Umro je u keliji na drugom spratu hilendarskog konaka, a sahranjen po svetogorskom obicaju na omalenom groblju kraj crkvice posvecene Blagovestima.

- Gospod je za Vadima Carnojevica nasao najbolje resenje - zavrpio mi je "Hilandarac" pricu o poslednjem izdanku loze Carnojvica. - Kroz njegovo duhovno rodjenje u svetogorskom monastvu, Vadim je dobio najvise, sto se na ovom svetu moglo da stekne. On je samo za jedanaest dana u Hilandaru postigao vise nego sto je mnogima monasima bilo dato kroz ceo njihov monaski podvig. A drevni Carnojevici su u svome poslednjem izdanku potvrdili svoju vernost Bogu i srpskom rodu.

Hadzi Rada Frajlikov

Komemorativne svecanosti na Krfu

POVRATAK TRADICIJI

Krf, Vido, 1. septembra Reski zvuk brodske sirene najavio je trenutak koji se pamti. Stiglo se na mesto na kome se tradicionalno svake godine spustaju venci u Plavu grobnicu. Truba najavljuje tisinu. Cuju se Bojicevi stihovi a venci ukraseni srpskim i jugoslovenskim trobojkama dodiruju kobaltno Jonsko more. Pocast za vise od 10.000 srpskih ratnika, mahom seljaka koji su o moru samo slusali, da bi te 1916. godine u njemu nasli vecni pocinak.

Tako je na svakom hodocascu, ali je ovo danas pocelo drugacije i svecanije nego pre. Navrsilo se 85 godina od kada se Srpska vojska iskrcala na Krf, vec punih 30 godina Drustvo za negovanje tradicija oslobodilackih ratova Srbije do 1918. godine ne dozvoljava da herojsko i grandiozno delo casnih predaka padne u zaborav, cuvajuci spomenike i uspomene na to vreme. I nikako ne na kraju, domacin ovogodisnjeg hodocasca i komemorativnih svecanosti na Krfu i Vidu prvi put je drzava Jugoslavija, simbolino preuzimajuci stafetu od Drustva i dajuci im mesto i znacaj koji im odavno pripadaju.

Otuda medju zvanicama i specijalni izaslanik predsednika SRJ profesor Ljiljana Colic, izaslanik srpske vlade potpredsednik Dusko Mihailovic, ambasador SRJ u Grckoj Dusan Batakovic, stotine hodocasnika iz Beograda, Vranja, Krusevca i Macvanskog Prnjavora, najvisi predstavnici krfskog politickog i javnog zivota na celu sa gradonacelnikom Hrisantosom Sarlisom.

Verski obred posvecen srpskim zrtvama ispred mauzoleja na Vidu sluzili su zajedno grcki i srpski velikodostojnici na celu sa vladikom timockim Justinom, mitropolitom Krfa i jonskih ostrva Timofeosom.

Plato ispred Kosturnice na Vidu bio je tesan da primi sve one koji su trajektom "Tanja" uz neuobicajeno obezbedjenje dva patrolna camca obalske straze i desetine specijalaca grcke vojske i policije stigli pred ovaj srpski zid placa. Okupili su se da se, kako u svojoj besedi rece otac Justin, sloze, oboze i umnoze, spremni na sva iskusenja koja su pred nama: "Nasa je duznost da ovde danas izvrsimo smotru nad nama samima i da damo zavet na ovom mestu da cemo bratski i sločno graditi nasu otadzbinu".

Da su zrtve skoncale pre 85 godina i sahranjene na Vidu postale kopcca trajnog srpsko-grckog prijateljstva i putokaz za sadasnost, podsetio je mitropolit Timofeos, isticuci da su Grci i Srbi braca, izrazivsi veru da su Srbi u stanju da prebrode ono sto je pred njima: "Veliki je znacaj sto danasnja Jugoslavija na svom celu ima Vojislava Kostunicu, kao snaznu licnost koja u sebi sadrzi i mudrost i znanje i viziju nove drzave", rekao je, izrazavajuci veliko postovanje prema zrtvama koje su ugradjene i u postojanje danasnje Srbije.

Pozdravljajuci prisutne u ime predsednika SRJ Vojislava Kostunice, kako je vidno uzbudjeno primetila "istom srpskom dusom kakva je i njegova", profesor Ljiljana Colic je posebno podvukla velicinu toplog srca grckog naroda, "velikog i bliskog uvek kada bismo ga potrazili u nevolji, sve do najnovijih zlih vremena koja su Srbiju obasula bombama, donoseci joj jos jednu nezasluzenu patnju.

"I opet je neveliki a tako veliki grcki narod uzdigao sebe, pruzajuci ruku prijateljstva, nesebicne hriscanske pomoci i saosecanja. Jedne od brojnih noci ispunjenih eksplozijama i detonacijama sanjala sam dvojicu vojnika sa saj kacama, obucenih u uniforme srpskih vojnika iz Prvog svetskog rata. Upitah ih: iz kog ste vremena? Iz 1916. A sta trazite ovde? - Zubor zivota, odgovorise uz osmeh. Zato danas znamo da je zubor prelepog Jonskog mora, zubor zivota onih koji pocivaju u njemu i ponekad nam se jave u snu, zubor zivota srpskog i grckog naroda sjedinjenih u veri, ljubavi i nadi, u istom geografskom prostoru, u ovom i svakom drugom istorijskom vremenu", zakljucila je Ljiljana Colic.

Da nije bilo upornih ljudi iz Drustva za negovanje tradicija i secanje na ono vreme bilo bi nesigurnije i maglovitije... Na to je danas podsetio predsednik Drustva Slobodan Stevic, koji je sa mnogim generacijama, prvo starih ratnika a potom njihovih potomaka, vodio bitku da se dogodi ovo cega smo svi danas svedoci. Podsecajuci na zlopamcenje i aroganciju mocnih prema srpskom narodu, Stevic je sa ove srpske svetinje poslao poruku: "Srbe je smrt naucila da vole slobodu i da se za nju bore bez

obzira na sve pritiske. To su bezbroj puta potvrdili u svojoj istoriji - da su ponosni, dostojanstveni i neunistivi".

O savremenim aspektima srpske istorije iz 1916. godine govorio je ambasador Dusan Batakovic, izrazavajući veliku zahvalnost grckim domacinima: "Posle demokratskih promena jugoslovenska drzava ponovo se i na zvanicnom nivou vraća svetlim tradicijama sopstvene proslosti. Narodi koji ne poznaju sopstvenu proslost, nemaju svoju buducnost", istakao je Batakovic, izrazavajući zadovoljstvo sto se grcko-srpsko prijateljstvo zaceto pre 85 godina stalno produbljuje.

U izjavi za "Politiku", izaslanik srpske vlade potpredsednik Mihailovic podvukao je potrebu vece brige o srpskim spomenicima, ali i obavezu da nas mladji narastaj, kao i svet upoznamo sa onim sto oni znace ne samo u nasim nego i u svetskim okvirima: "Nema razloga da se to koristi u dnevnopoliticke svrhe jer ovo je mesto koje svaki Srbin mora da pohodi buduci da je upravo na ovom ostrvu pocao vaskrs Srbije. Prijateljstvo sa Grcima tada zaceto danas dokazuje da nema nijedne prepreke da zajedno sa njima budemo pod istim evropskim krovom. Primer Grcke za nas je poucan - kako su oni izasli iz velikih teskoca i nasli se i u Evropskoj uniji i u NATO-u, uprkos cinjenici da su pravoslavni narod sa izrazenim nacionalizmom", zakljucuje Mihailovic.

Intoniranjem himni Grcke i Jugoslavije i polaganjem venaca, svecanost na Vidu je završena a nastavlja se sutra posetama Guviji, mestu iskrccavanja srpske vojske, i Agios Mateosu, gde je najveći broj spomenika iz onog vremena.

Radivoje Petrovic

